

Αντιφών, Κατηγορία φαρμακείας κατά τῆς μητροιάς

Ο λόγος αυτός, από τον οποίο προέρχονται τα αποσπάσματα που ακολουθούν, έχει ως περιεχόμενό του τη δίωξη μιας μητροιάς με την αιτιολογία ότι δηλητηρίασε τον πατέρα του ομιλητή. Συγκεκριμένα, ο τελευταίος, ένας νεαρός Αθηναίος, κατηγορεί τη μητροιά του ότι υπήρξε η ηθικός αυτουργός αυτού του θανάτου, ο οποίος συνέβη πριν από χρόνια κατά τη διάρκεια ενός συμποσίου. Φυσικός αυτουργός της δηλητηρίασης ήταν η ερωμένη του οικοδεσπότη, η οποία έβαλε δηλητήριο στο κρασί, με αποτέλεσμα να βρουν τον θάνατο τόσο ο οικοδεσπότης όσο και ο πατέρας του κατηγορού. Η δολοφόνος απέδωσε την ηθική αυτουργία για όσα συνέβησαν στη μητροιά του κατηγορού, ο οποίος και στράφηκε δικαστικώς εναντίον της μόλις ενηλικιώθηκε. Όπως συμβαίνει συχνά στις ενδοοικογενειακές διαμάχες, τόσο στην αρχαιότητα όσο και σήμερα, τα μέλη της οικογένειας χωρίστηκαν σε δύο στρατόπεδα. Έτσι, ο ετεροθαλής αδελφός του κατηγορού αναλαμβάνει τον ρόλο του υπερασπιστή της μητέρας του. Ο κατήγορος, ο οποίος εκφωνεί τον παρόντα λόγο, που συνέθεσε ο Αντιφώντας, βασίζει μεγάλο μέρος της επιχειρηματολογίας του εναντίον των εναγομένων στην άρνησή τους να δώσουν τη συγκατάθεσή τους για τον βασανισμό των οικιακών σκλάβων, διαδικασία η οποία σύμφωνα με το αττικό δίκαιο ήταν η μόνη που θα τους επέτρεπε να δώσουν μαρτυρία. Η άρνηση αυτή ερμηνεύεται ως ένδειξη της ενοχής τους, αφού υποδηλώνει ότι έχουν πράγματα να κρύψουν. Ο λόγος φαίνεται ότι συντάχθηκε για να εκφωνηθεί σε πραγματική δίκη, η έκβαση της οποίας μας παραμένει, δυστυχώς, άγνωστη.

Αντιφών, Κατηγορία φαρμακείας κατά τῆς μητροιάς 1-4

Το προσίμιο του λόγου με σύντομη αναφορά στις βασικές παραμέτρους της υπόθεσης και επίκληση στο δίκαιο

Νέος μὲν καὶ ἄπειρος δικῶν ἔγωγε ἔτι, δεινῶς δὲ καὶ ἀπόρως ἔχει μοι περὶ τοῦ πράγματος, ὧ ἄνδρες, τοῦτο μὲν εἰ ἐπισκήψαντος τοῦ πατρὸς ἐπέξελθῆν τοῖς αὐτοῦ φονεῦσι μὴ ἐπέξειμι, τοῦτο δὲ εἰ ἐπεξιόντι ἀναγκαιῶς ἔχει οἷς ἤκιστα ἐχορὴν ἐν διαφορᾷ καταστῆναι, ἀδελφοῖς ὁμοπατρίοις καὶ μητρὶ ἀδελφῶν. Ἡ γὰρ τύχη καὶ αὐτοὶ οὗτοι ἠνάγκασαν ἐμοὶ πρὸς [τούτους] αὐτοὺς τὸν ἀγῶνα καταστῆναι, οὓς εἰκὸς ἦν τῷ μὲν τεθνεῶτι τιμω-

ροὺς γενέσθαι, τῷ δὲ ἐπεξιόντι βοηθούς. Νῦν δὲ τούτων τάναν-
 τία γεγένηται· αὐτοὶ γὰρ οὗτοι καθεστᾶσιν ἀντίδικοι καὶ φονῆς,
 ὡς καὶ ἐγὼ καὶ ἡ γραφή λέγει. ³ Δέομαι δ' ὑμῶν, ὦ ἄνδρες, εἰάν
 ἀποδείξω ἐξ ἐπιβουλῆς καὶ προβουλῆς τὴν τούτων μητέρα φο-
 νέα οὖσαν τοῦ ἡμετέρου πατρὸς, καὶ μὴ ἅπαξ ἀλλὰ πολλάκις
 ἤδη ληφθεῖσαν τὸν θάνατον τὸν ἐκείνου ἐπ' αὐτοφώρῳ μη-
 χανωμένην, τιμωρῆσαι πρῶτον μὲν τοῖς νόμοις τοῖς ὑμετέροις,
 οὓς παρὰ τῶν θεῶν καὶ τῶν προγόνων διαδεξάμενοι κατὰ τὸ
 αὐτὸ ἐκείνοις περὶ τῆς καταψηφίσεως δικάζετε, δεῦτερον δ'
 ἐκείνῳ τῷ τεθνηκότι, καὶ ἅμα ἐμοὶ μόνῳ ἀπολελειμμένῳ βοηθῆ-
 σαι. ⁴ Ὑμεῖς γὰρ μοι ἀναγκαῖοι. Οὓς γὰρ ἐχρῆν τῷ μὲν τεθνεῶτι
 τιμωροὺς γενέσθαι, ἐμοὶ δὲ βοηθούς, οὗτοι τοῦ μὲν τεθνεῶτος
 φονῆς γεγένηται, ἐμοὶ δ' ἀντίδικοι καθεστᾶσι. Πρὸς τίνας οὖν
 ἔλθῃ τις βοηθούς, ἢ ποῖ τὴν καταφυγὴν ποιήσεται ἄλλοθι ἢ πρὸς
 ὑμᾶς καὶ τὸ δίκαιον;

Συντακτικές παρατηρήσεις:

1 περὶ τοῦ πράγματος: Εμπρόθετος προσδιορισμός της αναφοράς.

2 τάναντία: Υποκείμενο του ρήματος γεγένηται (απτική σύνταξι).

2 ὡς καὶ ἐγὼ καὶ ἡ γραφή λέγει: Δευτερεύουσα αναφορική παραβολική πρό-
 ταση.

3 πρῶτον: Επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει σειρά.

3 δεῦτερον: Επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει σειρά.

3 ἐμοί: Αντικείμενο σε πτώση δοτική του απαρεμφάτου βοηθήσαι.

4 τοῦ τεθνεῶτος: Γενική αντικειμενική στο φονῆς.

Ἀντιφών, Κατηγορία φαρμακείας κατὰ τῆς μητρονιάς 14–20

Ἡ αφήγηση των γεγονότων

Ἵπερφών τι ἦν τῆς ἡμετέρας οἰκίας, ὃ εἶχε Φιλόνεως ὁπότε ἔν
 ἄστει διατρέβοι, ἀνὴρ καλὸς τε καὶ ἀγαθὸς καὶ φίλος τῷ ἡμετέ-
 ρῳ πατρί· καὶ ἦν αὐτῷ παλλακὴ, ἣν ὁ Φιλόνεως ἐπὶ πορνείον
 ἐμελλε καταστήσαι. Ταύτην οὖν [πυθομένη] ἡ μήτηρ τοῦ ἀδελ-
 φοῦ ἐποίησατο φίλην. ¹⁵ Αἰσθομένη δ' ὅτι ἀδικεῖσθαι ἐμελλεν
 ὑπὸ τοῦ Φιλόνεω, μεταπέμπεται, καὶ ἐπειδὴ ἦλθεν, ἔλεξεν αὐτῇ
 ὅτι καὶ αὐτὴ ἀδικοῖτο ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ ἡμετέρου· εἰ οὖν ἐθέ-
 λοι πείθεσθαι, ἔφη ἱκανὴ εἶναι ἐκείνη τε τὸν Φιλόνεων φίλον
 ποιῆσαι καὶ αὐτῇ τὸν ἐμὸν πατέρα, εἶναι φάσκουσα αὐτῆς μὲν
 τοῦτο εὖρημα, ἐκείνης δ' ὑπηρετήμα. ¹⁶ Ἡρώτα οὖν αὐτὴν εἰ
 ἐθελήσοι διακονησαί οἱ, καὶ ἡ ὑπέσχετο τάχιστα, ὡς οἶμαι. Μετὰ
 ταῦτα ἔτυχε τῷ Φιλόνεω ἐν Πειραιεὶ ὄντα ἱερὰ Διὶ Κτησίῳ, ὃ δὲ

πατήρ ὁ ἐμὸς εἰς Νάξον πλεῖν ἔμελλεν. Κάλλιστον οὖν ἐδόκει εἶναι τῷ Φιλόνεω τῆς αὐτῆς ὁδοῦ ἅμα μὲν προπέμψαι εἰς τὸν Πειραιέα τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν φίλον ὄντα ἑαυτῷ, ἅμα δὲ θύσαντα τὰ ἱερά ἐστιᾶσαι ἐκείνον. Ἡ οὖν παλλακὴ τοῦ Φιλόνεω ἠκολούθει τῆς θυσίας ἕνεκεν.¹⁷ Καὶ ἐπειδὴ ἦσαν ἐν τῷ Πειραιεῖ, οἷον εἰκός, ἔθυσεν. Καὶ ἐπειδὴ αὐτῷ ἐτέθυτο τὰ ἱερά, ἐντεύθεν ἐβουλεύετο ἢ ἄνθρωπος ὅπως ἂν αὐτοῖς τὸ φάρμακον δοίη, πότερα πρὸ δείπνου ἢ ἀπὸ δείπνου. Ἐδοξεν οὖν αὐτῇ βουλευομένη βέλτιον εἶναι μετὰ δείπνον δοῦναι, τῆς Κλυταιμνήστρας ταύτης [τούτου μητρὸς] ταῖς ὑποθήκαις ἅμα διακονούσαν.¹⁸ Καὶ τὰ μὲν ἄλλα μακρότερος ἂν εἴη λόγος περὶ τοῦ δείπνου ἐμοί τε διηγῆσασθαι ὑμῖν τ' ἀκοῦσαι· ἀλλὰ πειράσομαι τὰ λοιπὰ ὡς ἐν βραχυτάτοις ὑμῖν διηγῆσασθαι, ὡς γεγένηται ἡ δόσις τοῦ φαρμάκου. Ἐπειδὴ γὰρ ἐδεδειπνήκεσαν, οἷον εἰκός, ὁ μὲν θύων Διὶ Κτησίῳ κάκεινον ὑποδεχόμενος, ὁ δ' ἐκπλεῖν τε μέλλον καὶ παρ' ἀνδρὶ ἐταίρῳ αὐτοῦ δειπνῶν, σπονδὰς τε ἐποιούντο καὶ λιβανωτὸν ὑπὲρ αὐτῶν ἐπετίθεσαν.¹⁹ Ἡ δὲ παλλακὴ τοῦ Φιλόνεω τὴν σπονδὴν ἅμα ἐγγέουσα ἐκείνοις εὐχομένοις ἂ οὐκ ἔμελλε τελείσθαι, ὧ ἄνδρες, ἐνέχει τὸ φάρμακον. Καὶ ἅμα οἰομένη δεξιὸν ποιεῖν πλεόν διδώσι τῷ Φιλόνεω, ἴσως <ὡς>, εἰ δοίη πλεόν, μᾶλλον φιλησομένη ὑπὸ τοῦ Φιλόνεω· οὐπω γὰρ ἤδει ὑπὸ τῆς μητροῦς τῆς ἐμῆς ἐξαπατωμένη, ποῖν ἐν τῷ κακῷ ἤδη ἦν· τῷ δὲ πατρὶ τῷ ἡμετέρῳ ἔλασσον ἐνέχει.²⁰ Καὶ ἐκείνοι ἐπειδὴ ἀπέσπεισαν, τὸν ἑαυτῶν φονέα μεταχειριζόμενοι ἐκπίνουσιν ὑστάτην πόσιν. Ὁ μὲν οὖν Φιλόνεως εὐθέως παραχρῆμα ἀποθνήσκει, ὁ δὲ πατήρ ὁ ἡμέτερος εἰς νόσον ἐμπίπτει, ἐξ ἧς καὶ ἀπόλετο εἰκοσταῖος. Ἀνθ' ὧν ἡ μὲν διακονήσασα καὶ χειροουργήσασα ἔχει τὰ ἐπίχειρα ὧν ἀξία ἦν, οὐδὲν αἰτία οὐσα — τῷ γὰρ δημοκοίνῳ τροχισθεῖσα παρεδόθη —, ἡ δ' αἰτία τε ἤδη καὶ ἐνθυμηθεῖσα ἔξει, εἰάν ὑμεῖς τε καὶ οἱ θεοὶ θέλωσιν.

Συντακτικὴ παρατηρήσις:

14 ἐν ἄστει: Εμπρόθετος προσδιορισμὸς τοῦ τόπου.

14 ἀνήρ: Παράθεση στο Φιλόνεως.

15 ὑπὸ τοῦ Φιλόνεω: Ποιητικὸ αἴτιο στο απαρέμφατο ἀδικεῖσθαι.

15 αὐτῇ: Ἐμμεσο αντικείμενο τοῦ ρήματος ἔλεξεν.

15 ὅτι καὶ αὐτὴ ἀδικοῖτο ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ ἡμετέρου: Εἰδικὴ πρόταση, ἄμεσο αντικείμενο τοῦ ρήματος ἔλεξεν.

16 μετὰ ταῦτα: Εμπρόθετος προσδιορισμὸς τοῦ χρόνου.

17 ἐν τῷ Πειραιεῖ: Εμπρόθετος προσδιορισμὸς τοῦ τόπου.

17 πότερα πρὸ δείπνου ἢ ἀπὸ δείπνου: Δευτερεύουσα πλάγια ερωτηματικὴ πρόταση ολιγῆς ἀγνοίας.

18 *περὶ τοῦ δείπνου*: Εμπρόθετος προσδιορισμός της αναφοράς.

19 *πρὶν ἐν τῷ κακῷ ἤδη ἦν*: Δευτερεύουσα χρονική πρόταση που εκφράζει πραγματικό γεγονός, ενώ προηγείται αρνητική πρόταση (σε αυτή την περίπτωση το *πρὶν* μεταφράζεται με «παρά αφού», «έως ότου»).

20 *ἐξ ἧς*: Εμπρόθετος προσδιορισμός τοπικής αφετηρίας.

20 *ἐὰν ὑμεῖς τε καὶ οἱ θεοὶ θέλωσιν*: Δευτερεύουσα υποθετική πρόταση.

Αντιφών, Κατηγορία φαρμακείας κατὰ τῆς μητροιάς 21–31

Η καταληκτική επιχειρηματολογία του ρήτορα

Σκέψασθε οὖν ὅσω δικαιοτέρα ὑμῶν δεήσομαι ἐγὼ ἢ ὁ ἀδελφός. Ἐγὼ μὲν γε τῷ τεθνεῶτι ὑμᾶς κελεύω καὶ τῷ ἠδίκημένῳ τὸν αἰδίου χρόνον τιμωροὺς γενέσθαι· οὗτος δὲ τοῦ μὲν τεθνεῶτος πέρι οὐδὲν ὑμᾶς αἰτήσεται, ὃς ἄξιός καὶ ἐλέου καὶ βοηθείας καὶ τιμωρίας παρ' ὑμῶν τυχεῖν, ἀθέως καὶ ἀκλεῶς πρὸ τῆς εἰμαρομένης ὑφ' ὧν ἠκιστα ἐχρῆν τὸν βίον ἐκλιπών,²² ὑπὲρ δὲ τῆς ἀποκτεινάσης δεήσεται ἀθέμιτα καὶ ἀνόσια καὶ ἀτέλεστα καὶ ἀνήκουστα καὶ θεοῖς καὶ ὑμῖν, δεόμενος ὑμῶν ... ἃ αὐτὴ ἑαυτὴν οὐκ ἔπεισε μὴ κακοτεχνῆσαι. Ὑμεῖς δ' οὐ τῶν ἀποκτεινάντων ἐστὲ βοηθοί, ἀλλὰ τῶν ἐκ προνοίας ἀποθνησκόντων, καὶ ταῦτα ὑφ' ὧν ἠκιστα αὐτοὺς ἐχρῆν ἀποθνήσκειν. Ἦδη οὖν ἐν ὑμῖν ἐστὶ τοῦτ' ὀρθῶς διαγνῶναι, ὃ καὶ ποιήσατε.²³ Δεήσεται δ' ὑμῶν οὗτος μὲν ὑπὲρ μητρὸς τῆς αὐτοῦ ζωῆς, τῆς ἐκεῖνον διαχρησαμένης ἐπιβούλως τε καὶ ἀθέως, ὅπως δίκην μὴ δῶ, ἂν ὑμᾶς πείθῃ, ὧν ἠδίκηκε· ἐγὼ δ' ὑμᾶς ὑπὲρ πατρὸς τοῦμοῦ τεθνεῶτος αἰτοῦμαι, ὅπως παντὶ τρόπῳ δῶ. Ὑμεῖς δέ, ὅπως διδώσι δίκην οἱ ἀδικούντες, τούτου γε ἐνεκα καὶ δικασταὶ ἐγένεσθε καὶ ἐκλήθητε.²⁴ Καὶ ἐγὼ μὲν ἐπεξέρχομαι [λέγων], ἵνα δῶ δίκην ὧν ἠδίκηκε καὶ τιμωρήσω τῷ τε πατρὶ τῷ ἡμετέρῳ καὶ τοῖς νόμοις τοῖς ὑμετέροις· ταύτη καὶ ἄξιόν μοι βοηθῆσαι ὑμᾶς ἅπαντας, εἰ ἀληθῆ λέγω· οὗτος δὲ τάναντία, ὅπως ἢ τοὺς νόμους παριδοῦσα μὴ δῶ δίκην ὧν ἠδίκηκε, ταύτη βοηθὸς καθέστηκε.²⁵ καίτοι πότερον δικαιοτέρον τὸν ἐκ προνοίας ἀποκτείναντα δοῦναι δίκην ἢ μὴ; καὶ πότερον δεῖ οἰκτεῖραι μᾶλλον τὸν τεθνεῶτα ἢ τὴν ἀποκτείνασαν; ἐγὼ μὲν οἶμαι τὸν τεθνεῶτα· καὶ γὰρ <ἂν> δικαιοτέρον καὶ ὀσιώτερον καὶ πρὸς θεῶν καὶ πρὸς ἀνθρώπων γίγνοιτο ὑμῖν. Ἦδη οὖν ἐγὼ ἀξιῶ, ὥσπερ κάκεινον ἀνελεημόνως καὶ ἀνοικτίστως αὐτὴ ἀπόλεσεν, οὕτω καὶ αὐτὴν ταύτην ἀπολέσθαι ὑπὸ τε ὑμῶν καὶ τοῦ δικαίου.²⁶ Ἡ μὲν ἐκουσίως καὶ βουλευσασα ἀπέκτεινεν, ὃ δ' ἀκουσίως καὶ βιαίως ἀπέθανε. Πῶς γὰρ οὐ

βιαίως απέθανεν, ὦ ἄνδρες, ὅς γ' ἐκπλεῖν ἔμελλεν ἐκ τῆς γῆς τῆσδε, παρὰ τε ἀνδρῶν φίλῳ αὐτοῦ εἰσιτάτο; ἢ δὲ πέμψασα τὸ φάρμακον καὶ κελεύσασα ἐκείνῳ δοῦναι πιεῖν ἀπέκτεινεν ἡμῶν τὸν πατέρα, πῶς οὖν ταύτην ἐλεεῖν ἄξιόν ἐστιν ἢ αἰδοῦς τυγχάνειν παρ' ὑμῶν ἢ ἄλλον του, ἥτις αὐτῇ οὐκ ἠξίωσεν ἐλεῆσαι τὸν ἑαυτῆς ἄνδρα, ἀλλ' ἀνοσίως καὶ αἰσχροῦς ἀπώλεσεν; ²⁷ οὕτω δὲ τοι καὶ ἐλεεῖν ἐπὶ τοῖς ἀκουσίοις παθήμασι μᾶλλον προσήκει ἢ τοῖς ἐκουσίοις καὶ ἐκ προνοίας ἀδικήμασι καὶ ἁμαρτήμασι. Καὶ ὡσπερ ἐκείνον αὐτῇ οὔτε θεοὺς οὔθ' ἥρωας οὔτ' ἀνθρώπους αἰσχυρθεῖσα οὐδὲ δείσασ' ἀπώλεσεν, οὕτω καὶ αὐτῇ ὑφ' ὑμῶν καὶ τοῦ δικαίου ἀπολομένη, καὶ μὴ τυχοῦσα μὴτ' αἰδοῦς μὴτ' ἐλέου μὴτ' αἰσχύνῃς μηδεμιᾶς παρ' ὑμῶν, τῆς δικαιοσύνης ἂν τύχοι τιμωρίας. ²⁸ Θαυμάζω δὲ ἔγωγε τῆς τόλμης τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τῆς διανοίας, τὸ διομόσασθαι ὑπὲρ τῆς μητρὸς εὐ εἰδέναι μὴ πεποιηκυῖαν ταῦτα. Πῶς γὰρ ἂν τις εὐ εἰδείῃ οἷς μὴ παρεγένετο αὐτός; οὐ γὰρ δὴ πον μαρτύρων γ' ἐναντίον οἱ ἐπιβουλεύοντες τοὺς θανάτους τοῖς πέλας μηχανῶνται τε καὶ παρασκευάζουσιν, ἀλλ' ὡς μάλιστα δύνανται λαθροαιότατα καὶ ὡς ἀνθρώπων μηδένα εἰδέναι. ²⁹ οἱ δὲ ἐπιβουλεύόμενοι οὐδὲν ἴσασι, πρὶν γ' ἤδη ἐν αὐτῷ ὡς τῷ κακῷ καὶ γιγνώσκωσι τὸν ὄλεθρον ἐν ᾧ εἰσί. Τότε δέ, εἰ μὲν δύνωνται καὶ φθάνωσι πρὶν ἀποθανεῖν, καὶ φίλους καὶ ἀναγκαίους τοὺς σφετέρους <αὐτῶν> καλοῦσι καὶ μαρτύρονται, καὶ λέγουσιν αὐτοῖς ὑφ' ὧν ἀπόλλυνται, καὶ ἐπισκήπτουσι τιμωρῆσαι σφίσι αὐτοῖς ἡδίκημένοις. ³⁰ ἂ κάμοι παιδί ὄντι ὁ πατήρ, τὴν ἀθλίαν καὶ τελευταίαν νόσον νοσῶν, ἐπέσκηπτεν· εἰ μὲν δὲ τούτων ἁμαρτάνωσι, γράμματα γράφουσι, καὶ οἰκέτας τοὺς σφετέρους αὐτῶν ἐπικαλοῦνται μάρτυρας, καὶ δηλοῦσιν ὑφ' ὧν ἀπόλλυνται. Κάκεινος ἐμοὶ νέφ' ἔτι ὄντι ταῦτα ἐδήλωσε καὶ ἐπέστειλεν, ὦ ἄνδρες, οὐ τοῖς ἑαυτοῦ δούλοις. ³¹ Ἐμοὶ μὲν οὖν διήγηται καὶ βεβοήθηται τῷ τεθνεῶτι καὶ τῷ νόμῳ ἐν ὑμῖν δ' ἐστὶ σκοπεῖν τὰ λοιπὰ πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς καὶ δικάζειν τὰ δίκαια. Οἶμαι δὲ καὶ θεοὶς τοῖς κάτω μέλειν οἷ ἡδίκηνται.

Συντακτικὴ παρατηρήσις:

22 ὀρθῶς: Επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου.

24 ἵνα δῶ δίκην ὧν ἡδίκησε καὶ τιμωρήσω τῷ τε πατρὶ τῷ ἡμετέρῳ καὶ τοῖς νόμοις τοῖς ὑμετέροις: Δευτερεύουσα τελικὴ πρόταση.

27 ἐλεεῖν: Τελικό απαρέμφατο, υποκείμενο του ρήματος προσήκει.

28 μάλιστα: Επιρρηματικός προσδιορισμός του ποσού.

30 εἰ μὲν δὲ τούτων ἁμαρτάνωσι, γράμματα γράφουσι, καὶ οἰκέτας τοὺς σφετέρους αὐτῶν ἐπικαλοῦνται μάρτυρας, καὶ δηλοῦσιν ὑφ' ὧν ἀπόλλυνται: Υποθετικός λόγος με τριπλὴ ἀπόδοση που εκφράζει την ἀόριστη επανάληψη στο